

UCHWAŁA NR LVIII/316/2018
Rady Miejskiej w Golinie
z 30 sierpnia 2018 r.

**w sprawie wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
w Poznaniu na zarządzenie zastępcze Wojewody Wielkopolskiego z dnia
13 czerwca 2018 r. nr KN – I.4102.35.2018.3**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 w związku z art. 98 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994) i art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 ze zm.)
Rada Miejska w Golinie uchwała, co następuje:

§1. 1. Postanawia się wnieść skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na zarządzenie zastępcze Wojewody Wielkopolskiego z dnia 13 czerwca 2018 r. nr KN-I.4102.35.2018.3 w sprawie nadania ulicy 35 Lecia położonej w mieście Golina nazwy Haliny Konopackiej i jednocześnie potwierdza się dokonanie czynności w postaci wniesienia skargi w przedmiotowej sprawie przez Burmistrza Goliny na wyżej wymienione zarządzenie zastępcze Wojewody Wielkopolskiego.

2. Zarządzenie zastępcze, o którym mowa w ust. 1 postanawia się zaskarżyć w całości.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Goliny.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Wojciech Wojdyński

UZASADNIENIE

Zarządzeniem Zastępczym z dnia 13 czerwca 2018 r. KN-I.4102.35.2018.3 Wojewoda Wielkopolski nadał nazwę Haliny Konopackiej ulicy 35 Lecia położonej w mieście Golina zgodnie z §1 ww. zarządzenia, Zarządzenie zastępcze weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. Jako podstawę prawną zarządzenia wskazano przepisy art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103 ze zm.)

W uzasadnieniu Zarządzenia Zastępczego Wojewoda Wielkopolski wskazał, że obowiązująca od dnia 2 września 2016 r. Ustawa wprowadziła w art. 1 ust. 1 regulację, zgodnie z którą nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Ustawa ta w art. 6 ust. 1 nałożyła na właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany, w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujących taki ustrój w inny sposób. W przypadku niewykonania tego obowiązku przez organy jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy.

Pismem z dnia 29 maja 2018 r. znak: BUW-940-9(34)/18 Dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa poinformował, iż w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy: „35 Lecia” nazwa ulicy w mieście Golinie podlega zmianie jako wypełniająca dyspozycję art. 1 ust. 1 Ustawy.

W oparciu o wyrażone w powyższej opinii stanowisko Wojewoda stwierdził, że nazwa ulicy „35 Lecia” jest nazwą wypełniającą dyspozycję przepisu art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 ustawy.

Wojewoda mając na uwadze i przywołując stanowisko IPN – „w niniejszej sprawie w pierwszej mierze należy zwrócić uwagę na podobieństwo nazwy 35 Lecia, z poprzednio

obowiązującą nazwą 35 Lecia PRL. Zdaniem Instytutu nazwa 35 Lecia PRL propagowała w sposób oczywisty komunizm, a co za tym podlegała zmianie w oparciu o przepisy ustawy ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu. Wprawdzie Rada Miejska w Golinie uchwałą z dnia 13 lipca 2017 r. nadała tej ulicy na terenie miasta Golina nazwę 35 Lecia, jednakże zdaniem Instytutu nowa nazwa w dalszym ciągu propaguje komunizm. Zauważyć należy, iż przy nadaniu nowej nazwy Rada Miejska niewątpliwie wykorzystwała fakt zakorzenienia obowiązującej nazwy 35 Lecia PRL wśród mieszkańców miasta. Gdyby takiego zakorzenienia nie było – domniemywać trzeba, iż nazwa ulicy z pewnością nie nawiązywałaby wprost do nazwy poprzednio obowiązującej.”

W związku z tym w opinii Wojewody Wielkopolskiego, Rada Miejska, w terminie wskazanym w art. 6 ust. 1 ustawy, nie zmieniła nazwy ulicy „35 Lecia”, Wojewoda wskazał, iż wydanie zarządzenia zastępczego w tej sprawie stało się konieczne i nadał tej ulicy nazwę Haliny Konopackiej.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 13 SamGminU do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach herbu gminy, nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2222), a także wznoszenia pomników. Tym samym należy wskazać, iż właściwość wyłączna gminy, określona w art. 18 SamGminU, oznacza bezwzględny zakaz przenoszenia spraw objętych tą właściwością na inny organ administracji.

Nadanie przez Wojewodę położonej w Gminie Golina ulicy „35 Lecia” nazwy Haliny Konopackiej narusza wprost zasadę decentralizacji władzy publicznej oraz zasadę samodzielności jednostek samorządu terytorialnego w wykonywaniu zadań publicznych.

Ustawa o zakazie propagowania komunizmu, stanowiąca podstawę prawną do wydania przez Wojewodę zaskarżonego zarządzenia, narusza wyrażone w art. 165 ust. 2 oraz art. 16 ust. 2 Konstytucji RP zasady samodzielności samorządu terytorialnego.

Samodzielność gminy wynikająca z powyższych przepisów jest podstawową cechą samorządu gminnego. Jest wartością chronioną Konstytucją RP, jako jeden z fundamentów ustroju Państwa. Samodzielność publicznoprawna gminy oznacza, że jest ona zdecentralizowanym podmiotem władzy publicznej, działającym na podstawie i w granicach wynikających z przepisów obowiązującego prawa. W tych granicach gmina podejmuje czynności prawne i faktyczne, kierując się wyłącznie przepisami prawa i własną wolą wyrażoną w ustawowej formie przez jej organy pochodzące z wyboru.

Samodzielność ta poddana jest nadzorowi organów Państwa z punktu widzenia legalności i w formach przewidzianych przepisami prawa. Nadzór nad samodzielnością samorządu gminnego jest gwarancją jej ochrony sądowej zawartą w art. 165 ust. 2 Konstytucji RP.

W myśl art. 18 ust. 2 pkt 13 SamGminU do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach herbu gminy, nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, a także wznoszenia pomników. Przepis art. 6 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym ustanawia właściwości gminy w zakresie wszystkich spraw o znaczeniu lokalnym, a zgodnie z art. 6 ust. 2 powołanej ustawy rozstrzyganie w sprawach, o których mowa w ust. 1, należy do właściwości rady gminy, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej. Do zadań własnych gminy wskazano m.in. sprawy dróg, ulic, placów oraz organizacji ruchu drogowego zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 SamGminU. Art. 18 ust. 2 pkt 13 SamGminU oraz art. 6 i art. 7 ust. 1 tej ustawy potwierdzają, że nadawanie i zmiana nazw ulic stanowi wyłączną kompetencję gminy.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 powyższej ustawy nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Jednocześnie zgodnie z art. 1 ust. 2 powołanej ustawy za propagujące komunizm uważa się nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Przepisy art. 6 ust. 1–4 ustawy o zakazie propagowania komunizmu określają sposób postępowania w stosunku do obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób. Z przepisów tych wynika, że właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie takie nazwy (ust. 1), a w przypadku niewykonania tego obowiązku, zgodnie z ust. 2 wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął 12 miesięczny termin. Zgodnie z art. 6 ust. 3 wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność

nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce.

Uprawnieniem niezwykle istotnym, należącym do zadań gminy związanych z zarządzaniem szeroko rozumianą przestrzenią w obrębie terytorium gminy jest nazewnictwo ulic i placów, które ma bezpośredni związek z tożsamością wspólnoty gminnej. Jednostka samorządu terytorialnego ma prawo poprzez swe demokratycznie wybrane organy swobodnie dokonywać wyboru ich nazw i patronów zgodnie z wolą członków tej wspólnoty.

Zgodnie z powyższym ingerencja organu nadzoru w sferę wyłącznych, szczególnie istotnych kompetencji samorządu gminnego może mieć charakter jedynie wyjątkowy.

Propagowanie jednak danej idei lub systemu politycznego poprzez używanie symboli może mieć miejsce tylko wtedy, gdy znaczenie tych symboli jest jasne i czytelne dla opinii społecznej. Aby zatem można było mówić o symbolach komunizmu i jego propagowaniu przy pomocy tych symboli, symbole te musiałyby w jednoznaczny sposób kojarzyć się z tym systemem, co w przedmiotowej sprawie nie może mieć miejsca.

Nazwa „35 Lecia” nie stanowi powszechnie rozpoznawalnego przez członków wspólnoty gminnej symbolu komunizmu lub innego ustroju totalitarnego i nie ma podstaw, aby uznać za uzasadnioną ingerencję organu nadzoru w sferę chronionej konstytucyjnie samodzielności gminy na podstawie przepisów ustawy o zakazie propagowania komunizmu.

Tryb postępowania przewidziany w art. 6 ustawy w stosunku do obowiązujących nazw ulic i innych obiektów, zgodnie z którym organ samorządu ma obowiązek w ciągu 12 miesięcy zmienić stosowną nazwę, bez wskazania mu przez organ nadzoru, których patronów ulic należy uznać za symbole komunizmu, prowadzi do uznania, że może chodzić jedynie o symbole całkowicie rozpoznawalne dla członków wspólnoty gminnej i których znaczenie jest oczywiste. Przeciwna interpretacja narusza konstytucyjną zasadę samodzielności gminy oraz zasadę państwa prawnego, prowadząc do sytuacji, w której organ gminy dowiaduje się o tym, że patron danej ulicy stanowi symbol komunizmu dopiero po upływie ustawowego terminu do dokonania zmiany nazwy przewidzianego art. 6 ust. 1 ustawy. O fakcie uchybienia obowiązkowi ustawowemu - co doprowadziło do arbitralnego nadania ulicy nowej nazwy przez organ nadzoru - organ gminy dowiedział się już po upływie terminu do wykonania obowiązku, który to obowiązek uchwałą z dnia 13 lipca 2017 r. nr XXXVIII/186/2017 Rady Miejskiej w Golinie z dnia 13 lipca 2017 r. wykonał.

Według opinii IPN – zaaprobowanej przez Wojewodę – nazwa „35 Lecia PRL” stanowi symbol komunizmu wobec czego nazwa ulicy „35 Lecia” ma charakter propagujący komunizm.

Nazwa ulicy „35 Lecia” jest nazwą silnie zakorzenioną w lokalnej społeczności, która to społeczność nie chce jej zmiany. Nie sposób odnaleźć w niej jakiegokolwiek przymiotu, który pozwalałby na uznanie, iż propaguje jakikolwiek system totalitarny. Tak dalece rozwinięta nadinterpretacja ww. nazwy jakoby propagowała komunizm nie znajduje uznania w pokoleniu, które może pamiętać czas PRL, a tym bardziej u przedstawicieli młodego pokolenia. Nazwa „35 Lecia” w żaden sposób nie nawiązuje do czasów PRL. Jednocześnie wskazuję, iż nazwa ulicy Haliny Konopackiej nie ma żadnego związku z lokalną społecznością i tym samym brak jest podstaw oraz woli lokalnej społeczności do zmiany nazwy ulicy 35 Lecia.

Mając powyższe na uwadze, w tym w szczególności art. 18 ust. 2 pkt 13 SamGminU w przedmiocie wyłącznej właściwości rady gminy do podejmowanie uchwał m.in. w sprawach nazw ulic, silnie zakorzenioną w świadomości lokalnej społeczności nazwę ulicy 35 Lecia oraz brak możliwości jej przypisania do rangi symbolu, który pozwoliłby na jej identyfikację z systemem totalitarnym jakim niewątpliwie był komunizm zasadnym jest zaskarżenie Zarządzenia Zastępczego Wojewody Wielkopolskiego z dnia 13 czerwca 2018 r. KN-I.4102.35.2018.3.